

*Mato Brautović**

Online Databases as Journalistic Sources about Public Officials and their Assets

Summary

Journalists have to know online databases in order to be able to report about public officials and their assets. The paper shows databases which provide access to information about address, contact- information, assets and income, firms, crafts and cooperatives owned by public officials, non-governmental organizations in which they are active, properties they own, public announcements and concessions in which they participated, as well as other relevant pieces of information. Commercial databases LexisNexis and Bureau van Dijk, which provide access to information about firms on a global level, are particularly significant tools.

Key words: Online Databases, Public Officials, Access to Information, Computer Assisted Reporting

* The author has a Ph.D. and is an assistant professor at the University of Dubrovnik.

*Mato Brautović**

Online baze podataka kao novinarski izvori o javnim dužnosnicima i njihovoj imovini

Sažetak

Novinari moraju poznavati online baze podataka kako bi mogli izvještavati o javnim dužnosnicima i njihovoj imovini. U radu su prikazane baze podataka koje osiguravaju pristup podacima o adresi, kontakt-podacima, imovini i prihodima, o tvrtkama, obrtima i zadrugama u vlasništvu javnih dužnosnika, nevladinim organizacijama u kojima su aktivni, nekretninama u njihovu vlasništvu, javnim objavama i koncesijama u kojima su sudjelovali, te drugim relevantnim podacima. Posebno značajan alat su komercijalne baze podataka LexisNexis i Bureau van Dijk, koje osiguravaju pristup podacima o poduzećima na globalnoj razini.

Ključne riječi: online baze podataka, javni dužnosnici, pristup informacijama, computer assisted reporting

* Autor je doktor znanosti i docent Sveučilišta u Dubrovniku.

Uvod

Dobar je novinar onaj koji može pronaći sve podatke prijeko potrebne za svoj svakodnevni rad. Međutim, u suvremenom novinarstvu više nije dovoljno poznavati osobe i institucije, nego je nužno razviti nove alate za pristup podacima i njihovo pretraživanje. Kako navodi Richard Carig u *Online Journalism: Reporting, Writing and Editing for New Media*, da bi mogao pratiti određena tematska područja, novinar mora poznavati sve izvore, kao i njihove prednosti i nedostatke, odnosno vrste podataka koje sadržavaju, načela organizacije informacija te njihove druge karakteristike. Internet, odnosno različiti servisi koji se nalaze na njemu, izvori su koje suvremeni novinari ni po koju cijenu ne smiju zanemariti.

Temeljem prava na pristup informacijama, u Republici Hrvatskoj postoji veći broj posredstvom interneta dostupnih arhiva, odnosno online baza koje sadržavaju novinarima zanimljive podatke. Novinar koji razumije upotrebu takvih online baza može vrlo lako doći do osnovnih informacija o pojedincima i organizacijama koje su predmet njegova istraživanja. Kad je riječ o javnim dužnosnicima, korištenjem dostupnih baza podataka novinar može pronaći:

- adresu i druge kontakt-podatke,
- podatke o vlasničkim/suvlasničkim udjelima u tvrtkama te podatke o partnerskim odnosima,
- podatke o nekretninama,
- podatke o javnim funkcijama koje obnašaju te podatke o prihodima.

Osim pronalaženja podataka i provjere činjenica, novinar se tim izvorima može koristiti i za stvaranje novih ideja za novinarske priče i upoznavanje s temom koju tek želi istražiti. No, najvažnije jest što upotreba tih izvora znači rad s podacima koji nisu „servirale“ službe za odnose s javnošću ili „zakulisni igrači“.

Zbog toga će u ovome radu biti prikazani svi relevantni izvori koji mogu novinaru osigurati pristup podacima o javnim osobama (dužnosnicima), odnosno o njihovim poslovima ili poslovima organizacija s kojima su povezani, kao što su:

- adrese,
- kontakti,
- imovina i prihodi,

- podaci o tvrtkama, obrtima, zadrugama,
- podaci o nevladinim organizacijama,
- podaci o nekretninama,
- podaci o javnim objavama,
- drugi podaci.

Za potrebe ovoga rada korištena je metoda analize sadržaja web stranica koje omogućuju pristup bazama podataka. Analizirane web adrese pronađene su pomoću Googleove tražilice u koju su upisivani pojmovi: imenik, registar i baza podataka.

Adrese i kontakti

Dobar izvor podataka o adresama jest online baza telefonskih brojeva koju vodi T-Com, a nalazi se na internetskoj adresi <http://www.tportal.hr/imenik/>. Osim adrese, ako su podaci o osobi u bazi, može se pronaći i broj fiksnog telefona i mobitela. Pretraživanje se može provesti preko ključnih riječi, zapravo preko imena i prezimena, a pretraživanje će se suziti kad se ispune polja: županija i mjesto/naselje.

Podaci o broju mobitela, ako se radi o drugim mobilnim mrežama, mogu se pronaći za Vip korisnike na adresi http://www.vipnet.hr/cw/d_imenik. Uz broj mobitela bit će prikazan i poštanski broj, što će suziti pretragu na mjesto u kojem ta osoba ima prijavljeno prebivalište. Pretraživanje se, kao i u slučaju T-Coma, može obaviti temeljem imena i prezimena te broja mobitela.

Do e-mail adresa može se doći specijaliziranom pretragom jedine hrvatske tražilice Pogodak.hr. Na internetskoj adresi <http://www.pogodak.hr/index.jsp?tab=emails&q=> moguće je pretraživati e-mail adrese koje su dostupne na hrvatskom webu. Nažalost, podaci dobiveni preko te tražilice nisu uvijek točni ni aktualni. Bez obzira na izvor, prije upotrebe nužno je provjeriti autentičnost adrese elektroničke pošte¹.

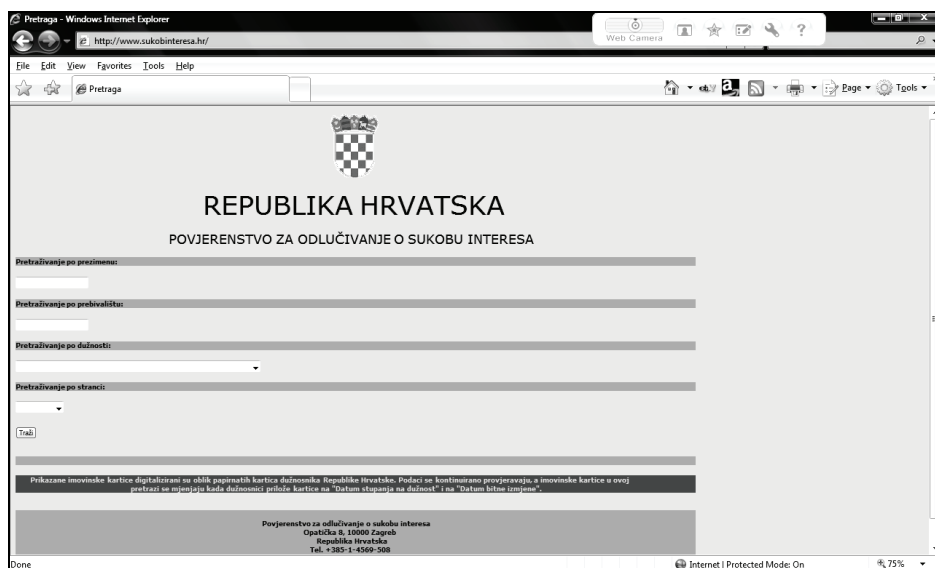
Još jedna tehnika pronalazjenja e-mail adrese jest povezivanje osobe i institucije. Podaci o radnome mjestu neke osobe olakšat će traženje e-mail

¹ Brautović, Mato. Elektronička pošta i njezina upotreba u novinarstvu: Studija slučaja Butković - Sanader. // Medianali. 4 (2008); 31-40.

adrese. Postoji li web stranica institucije, vrlo vjerojatno će na njoj biti i kontakt-adrese zaposlenika.

Imovina i prihodi

Podatke o imovini i prihodima javnih dužnosnika moguće je pronaći u online bazi podataka Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, koja se nalazi na adresi <http://www.sukobinteresa.hr/>. Povjerenstvo je osnovano temeljem Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti iz 2003. godine te njegovih naknadnih izmjena i dopuna. Podaci u online bazi kontinuirano se provjeravaju i mijenjaju kad dužnosnici prilože kartice na "Datum stupanja na dužnost" i na "Datum bitne izmjene"².

Slika 1. - Podaci o imovini i prihodima javnih dužnosnika dostupni su bazi podataka Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa

Baza sadržava podatke o predsjedniku Republike Hrvatske, predsjedniku i potpredsjednicima Hrvatskoga sabora, zastupnicima u Hrvatskom saboru, predsjedniku i članovima Vlade Republike Hrvatske,

² Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa. Pretraga. URL: <http://www.sukobinteresa.hr/>. (20.1.2009.)

predsjedniku i sucima Ustavnog suda Republike Hrvatske, guverneru, zamjeniku guvernera i viceguverneru Hrvatske narodne banke, glavnom državnom revizoru i njegovim zamjenicima, pučkom pravobranitelju i njegovim zamjenicima, pravobranitelju za djecu i njegovim zamjenicima, pravobranitelju za ravnopravnost spolova i njegovim zamjenicima, tajniku Hrvatskoga sabora, tajniku Vlade Republike Hrvatske, glavnom tajniku Ustavnog suda Republike Hrvatske, tajniku Vrhovnog suda Republike Hrvatske, zamjeniku tajnika Hrvatskoga sabora, zamjeniku tajnika Vlade Republike Hrvatske, državnim tajnicima, pomoćnicima ministara, tajnicima ministarstava, zamjenicima državnih tajnika u središnjim državnim uredima, ravnateljima, zamjenicima i pomoćnicima ravnatelja državnih upravnih organizacija, predsjedniku i zamjeniku predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju, ravnatelju i pomoćnicima ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, direktoru, zamjeniku direktora i pomoćnicima direktora Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, ravnatelju i pomoćnicima ravnatelja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, rektorima i prorektorima sveučilišta, glavnom državnom rizničaru, glavnom inspektoru Državnog inspektorata, njegovim zamjenicima i pomoćnicima, predstojnicima ureda, ravnateljima agencija i direkcija Vlade Republike Hrvatske, te ravnateljima zavoda koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, dužnosnicima u Uredu predsjednika Republike koje imenuje predsjednik Republike Hrvatske sukladno odredbama posebnog zakona, načelniku i zamjeniku načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, glavnom inspektoru obrane, zapovjednicima i zamjenicima zapovjednika grana Oružanih snaga Republike Hrvatske te Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku i Zapovjedništva za logistiku, zapovjednicima korpusa Oružanih snaga Republike Hrvatske, županima i gradonačelniku Grada Zagreba te njihovim zamjenicima, gradonačelnicima i općinskim načelnicima te predsjednicima općinskih vijeća koji obnašaju dužnost općinskih načelnika.«³

Pretraživanje podataka može se obaviti prema prezimenu, prebivalištu, dužnosti i političkoj stranci kojoj dužnosnici pripadaju. U bazi se nalaze podaci o imovini, stalnim prihodima, te imovini bračnog druga i malodobne djece, novčanoj štednji ako ona premašuje jednogodišnji iznos neto prihoda dužnosnika te podaci o članstvu u trgovačkim društvima, upravama i nadzornim odborima trgovačkih društava⁴.

³ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti. NN, br. 94/04.

⁴ Ibid.

Vlasništvo nad poduzećima

Vlasništvo tvrtki osnovanih u Republici Hrvatskoj lako se može utvrditi na trgovačkim sudovima koji djeluju u Zagrebu, Bjelovaru, Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Pazinu, Rijeci, Sisku, Slavonskom Brodu, Splitu, Šibeniku, Varaždinu i Zadru. U sudski registar upisane su se sljedeće organizacije: javno trgovačko društvo, komanditno društvo, gospodarsko interesno udruženje, dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, trgovac pojedinac, ustanova, zajednica ustanova, zadruga, savez zadruga, društvo za uzajamno osiguranje, glavna podružnica inozemnog osnivača, kreditne unije, europsko društvo, europsko gospodarsko interesno udruženje te druge osobe za koje je Zakonom propisan upis u sudski registar⁵.

Naziv suda	URL
Visoki trgovački sud	www.vtsrh.hr
Trgovački sud u Zagrebu	www.tszg.hr
Trgovački sud u Zadru	www.tszd.hr
Trgovački sud u Dubrovniku	http://sudovi.pravosudje.hr/tsdu/
Trgovački sud u Bjelovaru	http://sudovi.pravosudje.hr/tsbj/
Trgovački sud u Karlovcu	http://sudovi.pravosudje.hr/tska/
Trgovački sud u Osijeku	http://sudovi.pravosudje.hr/tsos/
Trgovački sud u Pazinu	http://sudovi.pravosudje.hr/tspz/
Trgovački sud u Rijeci	http://sudovi.pravosudje.hr/tsri/
Trgovački sud u Slavonskom Brodu	http://sudovi.pravosudje.hr/tssb/
Trgovački sud u Splitu	http://sudovi.pravosudje.hr/tssp/
Trgovački sud u Šibeniku	http://sudovi.pravosudje.hr/TSSI/
Trgovački sud u Varaždinu	http://sudovi.pravosudje.hr/tsvz/

Uvid se lako može obaviti u pisarnicama navedenih sudova, gdje se nalaze knjige poslovnih udjela koje sadržavaju podatke:

⁵ Marković. N. Javni registri u Republici Hrvatskoj. URL: <http://www.tszg.hr/cro/Djelokrug-Suda/Stecaj/Strucni-clanci/Utjecaj-otvaranja-stecajnog-postupka-na-upisnike-sudskog-registra-i-zemljisnih-knjiga/Javni-registri-u-republici-hrvatskoj.> (20.1.2009.)

- a. za pravnu osobu o: tvrtki, odnosno nazivu, sjedištu, upisu u odgovarajući registar i poreznom broju
- b. za fizičku osobu o: imenu i prezimenu, prebivalištu, datumu rođenja, broju osobne identifikacijske isprave, a za strance i države koja ju je izdala i porezni broj⁶.

Međutim, dio podataka može se vrlo lako i besplatno pronaći i na internetskom sudskom registru, koji se nalazi na internetskoj adresi: [http:// sudreg.pravosudje.hr](http://sudreg.pravosudje.hr) Podaci koji se posredstvom registra mogu pronaći jesu:

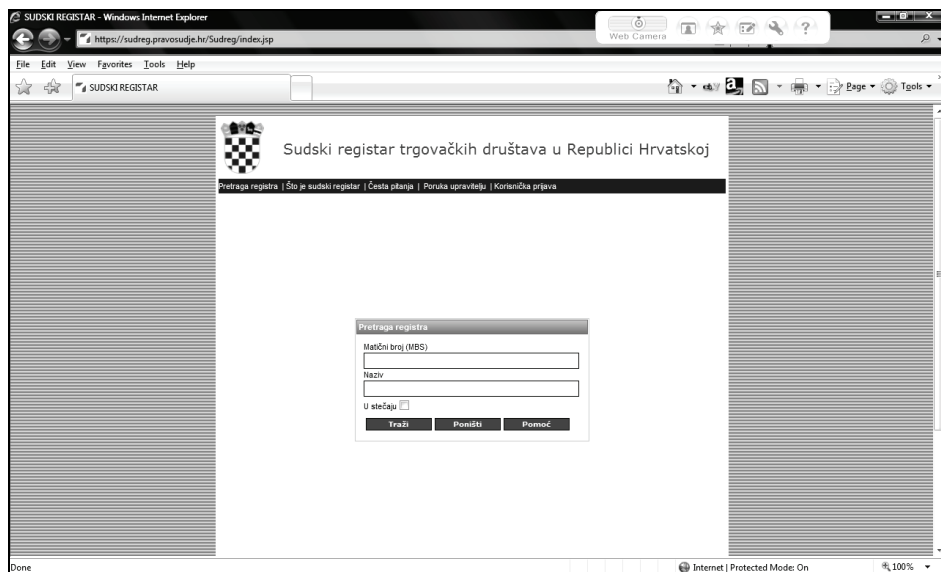
- a. temeljni podaci (matični broj, trgovački sud na kojem je poduzeće registrirano, tvrtka – naziv, sjedište i pravni oblik),
- b. predmet poslovanja,
- c. temeljni kapital,
- d. članovi društva – osnivači,
- e. prokuristi,
- f. članovi uprave – likvidatori i
- g. pravni odnosi⁷.

Sudski registar, osim aktualnih podataka, sadržava povijest promjena, „što znači da svaki podatak jedanput upisan u glavnu knjigu sudskog registra zauvijek ostaje upisan u bazi podataka tog registra, istodobno omogućavajući ispis povijesnog izvatka sa svim podacima koji su o jednom subjektu ikada bili upisani“⁸.

⁶ Trgovački sud u Zagrebu. Knjiga poslovnih udjela. URL: <http://www.tszg.hr/cro/Djelokrug-Suda/Sudski-registar/Knjiga-poslovnih-udjela>. (13.12.2008)

⁷ Sudski registar. Što je sudski registar. URL: <https://sudreg.pravosudje.hr/Sudreg/pages/stoJeSudskiRegistar.faces>. (13.12.2008)

⁸ Ibid.

Slika 2. Pretraga sudskog registra trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj

Osim o poduzećima, registar sadržava i podatke o ustanovama, zadrugama, gospodarskim interesnim udruženjima, trgovcima pojedincima te o podružnicama inozemnih trgovačkih društava⁹.

Sličan registar vodi i Hrvatska gospodarska komora, a nalazi se na internetskoj adresi http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/language?lang=hr_HR. Podaci koji se mogu dobiti preko tog registra jesu naziv, adresa, kontakt-telefon, e-mail, internetska stranica, ime direktora, predmet poslovanja, vrsta poduzeća, broj zaposlenih i brojevi žiro-računa.

Međunarodno vlasništvo

Problem nastaje kada su osnivači strane tvrtke, što je jedan od načina skrivanja stvarnog vlasništva. U sudskom registru mogu se pronaći samo podaci o nazivu i sjedištu, ali ne i podaci o vlasništvu te strane tvrtke. Međutim, problem nije nerješiv ako se radi o zemljama zapadnog demokratskog ustroja. Kao i Hrvatska, te zemlje imaju svoje sudske registre poslovnih subjekata ili registre koje vode gospodarske komore, a

⁹ Ibid.

oni su dostupni online. Popis pedeset zemalja koje ostvaruju pristup barem dijelu podataka navedenih za hrvatski sudski registar nalazi se u prilogu.

Treba istaknuti kako polovica od navedenih zemalja nudi pretraživanje i rezultate na engleskome jeziku, te da je u većini zapadnoeuropskih zemalja za pristup podacima o vlasništvu poduzeća i financijskom poslovanju potrebno platiti naknadu koja varira od 0,50 do 40,00 eura po dokumentu.

Pojedine zemlje nude i širi raspon podataka i usluga, npr. nadzor, odnosno obavještanje pri promjeni podataka, popis diskvalificiranih osoba, popis bankrota i hipotekarnih zaduženja te druge slične informacije.

Osim tih izvora, postoji veći broj međunarodnih komercijalnih davatelja usluga kojim izvještavaju o poduzećima. Glavni europski servis, tj. davatelj usluga takvoga tipa, jest European Business Register, a nalazi se na internetskoj stranici <http://www.ebr.org/>. Taj servis nudi poslovne podatke o poduzećima u Austriji, Belgiji, Estoniji, Finskoj, Francuskoj, Njemačkoj, Grčkoj, Irskoj, Italiji, Latviji, Makedoniji, Nizozemskoj, Norveškoj, Srbiji, Španjolskoj, Švedskoj, Ukrajini i Velikoj Britaniji. Iako se radi o jedinstvenom servisu, cijena usluge razlikuje se ovisno o državi.

Preko tog servisa mogu se dobiti podaci o nazivu poduzeća, registracijskom broju, adresi sjedišta, zemlji registracije, datumu registracije, mjestu registracije, tijelu pred kojim je provedena registracija, pravnom obliku, trenutnom statusu, predmetu poslovanja i datumu zadnjeg financijskog izvještaja. Osim temeljnih podataka o poduzeću, na taj način mogu se dobiti podaci o direktorima poduzeća, pretraživati pojedine osobe kako bi se ustvrdilo gdje su sve direktori ili druge službene osobe, podaci o temeljnom kapitalu, vlasnicima i godišnjim financijskim izvještajima (samo za zemlje u kojima sudski registri imaju takve podatke).

Još jedan primjer međunarodnog komercijalnog servisa jest Bureau van Dijk, koji se nalazi na adresi <http://www.bvdep.com/>. Taj servis je odlična početna točka ako novinar ne zna gdje je poduzeće registrirano. Nudi četrdesetak različitih baza za pretraživanje financijskih i drugih podataka o poduzeću na globalnoj razini. Za novinare su zanimljive baze Amadeus i Orbis.

Baza Amadeus sadržava podatke o 11 milijuna tvrtki iz 41 europske zemlje, koji su kombinirani od podataka 30 nacionalnih registara. Baza osigurava povijest promjena podataka u posljednjih deset godina, a sadržani su podaci o godišnjim prihodima i rashodima, ukupnom prometu,

predmetu poslovanja, temeljni i podaci o vlasništvu. Također, sadržava informacije o poduzećima iz izvještaja Reuters, Dow Jones, Financial Times kao i „tračeve“ iz njihova posebnog sustava ZEPHYR.

Baza Orbis donosi podatke o 51 milijun tvrtki na globalnoj razini. Sadržava jednake podatke kao baza Amadeus. Obje baze moguće je pretraživati na više od 100 načina. Prednost takvih baza jest u činjenici da kombiniraju različite izvore i registre te daju podatke o vlasništvu. Oblik izvještaja vidljiv je na slici br. 3.

The screenshot shows a report for GOLF INTERNATIONAL GROUP S.A. in the Virgin Islands (British). Key details include: BvDEP ID number VG*00341686, Status: Active, Private company, No of rec. shareholders: 0, No of rec. subsidiaries: 1, and BvDEP Independence Indicator: U. A note states: "This is a record retrieved from the BvDEP ownership database; little information is available."

The report includes sections for SHAREHOLDERS and SUBSIDIARIES (Roll-up structure). The current definition of the UO is: path of min 25.01% of control, known shareholders. Filters are set to "No filter". Levels are set to 1 level. Columns are set to "Select the variables you want to display for each subsidiary".

The table below shows subsidiaries available on Orbis:

Subsidiary name	Country	Ownership		Level of Status	Source ident	Date of Inform.	Closing Date	Op. Revenue (mil USD)*	No of employees
		Direct (%)	Total (%)						
1. ELITECH B.V.	NL	100.00	100.00	1 -	LN	06/2008	><	n.a.	2
RAZVOJ GOLF D.O.O.	HR	100.00	100.00	2 -	HR	07/2008	><	<-0.5	4
BORGO D.O.O.	n.a.	100.00	100.00	3 -	HR	07/2008	n.a.	n.a.	n.a.

* For an insurance company the corresponding value is the Gross Premium Written and for a bank it is the Operating Income (memo).

Slika 3. - Izvještaj iz baze Orbis tvrtke Bureau van Dijk

Iako je za korištenje spomenutih baze nužno plaćati naknade, tvrtka Bureau van Dijk omogućuje i ograničen besplatan pristup, tzv. Free Trial, za dobavljanje osnovnih izvještaja o 30 tvrtki.

Glavna tehnika prikrivanja vlasništva nad tvrtkama jest njihovo osnivanje u *offshore* zemljama, čiji je vlasnik u Hrvatskoj ili Europi. Nijedna od tih zemalja (britanski Djevičanski otoci, Kamajski otoci, Bermuda i dr.) ne vodi online dostupne registre tvrtki. Također, dio tih zemalja i ne zahtjeva upis vlasništva. Međutim, servisi poput LexisNexis <http://www.lexisnexis.com/infopro/> i Company Documents.com

<http://www.companydocuments.com> mogu osigurati i takve podatke uz plaćanje naknade koja može varirati od 25 do 500 eura po kompaniji.

Kada se izvještava o tvrtkama osnovanim u Sjedinjenim Američkim Državama, treba imati na umu kako se registri vode i na razini pojedinih saveznih država.

Pretvorba i revizija

Vlasništvo nad tvrtkama ili barem promjene u njihovu vlasništvu mogu se iščitati iz izvještaja o reviziji privatizacije i pretvorbe 901 hrvatske tvrtke, koji su objavljeni na internetskoj stranici Državnog ureda za reviziju. Adresa je <http://www.revizija.hr/hr/izvjesce/revizije-pretvorbe-i-privatizacije/>. U tim izvještajima su podaci o vlasničkoj strukturi nakon pretvorbe i vlasničkoj strukturi u vrijeme obavljanja revizije, o poslovanju poduzeća, procijenjenoj vrijednosti, ocjeni pretvorbe i privatizacije te očitovanje zakonskog predstavnika pravne osobe.

Vlasništvo nad pojedinim tvrtkama može se iščitati također iz financijskih izvještaja koje su dužna podnositi dionička društva koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi. Naime, takve tvrtke dužne su podnositi kvartalne, polugodišnje i godišnje financijske izvještaje koji, među ostalim, sadržavaju podatke o deset najvećih dioničara – odnosno o vlasnicima tvrtki. Takvi izvještaji objavljuju se na internetskoj stranici Zagrebačke burze <http://www.zse.hr> u rubrici Uvrštenja - Financijski izvještaji. Podaci o vlasništvu sadržavaju ime i prezime osobe, odnosno naziv tvrtke, adresu, broj dionica i postotak od ukupnog broja dionica.

Obrti, zadruge i udruge

Ako je javni dužnosnik vlasnik obrta, tada se takvim vlasničkim podacima može pristupiti kroz Središnji obrtni registar, koji vodi Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, a nalazi se na adresi <http://sor.mingorp.hr/>. Registar sadržava podatke o imenu i prezimenu vlasnika obrta, djelatnostima, vrsti obrta te mjestu pogona, a temeljem tih kategorija može se provoditi i pretraživanje. Slično, Hrvatski savez zadruga

vodi evidenciju zadruga i zadružnih saveza koja je dostupna online na adresi http://www.zadruga.hr/evidencija_uvod.aspx.

Zadružna evidencija sadržava podatke o nazivu i sektoru zadruga, djelatnostima, kontakt-podatke, podatke o godini osnutka, odgovornoj osobi i njezinu broju telefona. Pretraživanje se provodi također prema nazivu, sektoru, djelatnosti, županiji i ključnim riječima.

Registar udruga Republike Hrvatske vodi Središnji državni ured za upravu i nalazi se na adresi <http://www.uprava.hr/RegistarUdruga>. U registru su podaci o nazivu, sjedištu, datumu upisa i čelnim osobama. Pretraživanje se može obaviti prema nazivu, glavnoj i podgrupi djelatnosti, sjedištu i županiji.

Nekretnine i pokretnine

Posjed nad nekretninama može se provjeriti u Pregledniku katastarskih podataka, koji vodi Državna geodetska uprava i nalazi se na adresi <http://www.katastar.hr>. Pretraga nije moguća prema imenu i prezimenu posjednika, nego pomoću broja katastarske čestice ili broja posjedovnog lista u odabranoj katastarskoj općini. Međutim, temeljem samo jedne čestice moguće je pronaći sve nekretnine u posjedu iste osobe.

Vlasništvo se pak može provjeriti na digitalnoj gruntovnici, koja se nalazi na internetskoj adresi <http://e-izvadak.pravosudje.hr/mpweb/jsp/menu/menusud.jsp>. Baza podataka nije cjelovita te uključuje podatke iz zemljišnih knjiga čiji je sadržaj usklađen s katastrom zemljišta, podatke iz zemljišnih knjiga čiji sadržaj je djelomično ili u cijelosti prepisan iz ručno vođene u zemljišnu knjigu te je knjiga položenih ugovora uključena u taj pregled¹⁰.

Da bi se baza mogla pretraživati, nužno je znati u kojem se općinskom sudu vodi evidencija o nekretninama, kojoj glavnoj knjizi pripada (u pravilu se poklapa s mjestom gdje se nekretnina nalazi). Potrebno je također znati broj katastarske čestice ili zemljišnoknjižno uloška. Kao i u slučaju katastra, pretragu nije moguće obaviti temeljem

¹⁰ Ministarstvo pravosuđa. Pregled zemljišnih knjiga. <http://e-izvadak.pravosudje.hr/mpweb/main.jsp>. (21.1.2009.).

imena i prezimena, ali ako se zna samo jedna čestica, moguće je saznati i za sve druge nekretnine u vlasništvu te osobe.

Od vrednijih pokretnina evidencija se vodi za jahte i brodove. Na internetskoj adresi <http://report.crs.hr/hrb/> nalazi se registar pomorskih brodova, koji vodi Hrvatski registar brodova. Registar sadržava niz tehničkih podataka o brodovima, ali i podatke o vlasniku i brodaru broda. Da bi se ustvrdilo tko je vlasnik broda, dovoljno je samo upisati ime broda u pretraživač registra, pa će se u rezultatima pretrage u kategoriji opći podaci iščitati tko su njegovi vlasnici.

Ostali podaci

U ostale podatke koji su o javnim dužnosnicima zanimljivi novinarima spadaju online baza sudskih praksa <http://sudskapraksa.vsrh.hr/supra/Default.asp?Menu=Pocetna> koju vodi Vrhovni sud Republike Hrvatske, elektronički oglasnik javne nabave <http://ponuda-jn.nn.hr/> koji vode Narodne novine, Registar koncesija koji vodi Financijska agencija <http://regkon.fina.hr/RegistarKoncesija.web/index.html>.

Zaključak

Novinar mora poznavati sve izvore o određenoj, osjetljivoj temi, kako bi s minimalnim pogreškama mogao izvještavati, primjerice o djelovanju javnih dužnosnika. Na raspolaganju mu je veliki broj besplatnih i komercijalnih alata koji su dostupni online. Njihovim korištenjem novinar može osigurati pristup podacima koji mu zbog zemljopisne udaljenosti te brzine rada nisu bili dostupni. Međutim, iako je veliki broj podataka online dostupan besplatno, medijske organizacije trebale bi svojim novinarima osigurati i pristup komercijalnim bazama, a posebno treba istaknuti baze LexisNexis i Bureau van Dijk, koje daju podatke na globalnoj razini. Rad novinara bez pristupa takvim bazama u suvremenom novinarstvu gotovo je besmislen.

Literatura

Houston. B. at al. The Investigative Reporter's Handbook: A Guide to Documents Database and Techniques. Boston: Bedford, 2002.

Bass. F. The Associated Press Guide to Internet Research and Reporting. Cambridge : Perseus Publishing, 2001.

Tanner. S. Journalism: Investigation & Research. Franch Forest : Longman, 2002.

Craig. R. Online Journalism: Reporting, Writing and Editing for New Media. Belamont: Thomson Wadswort, 2005.

Quinn. S. Lamble. S. Online Newsgathering. New York: Focal Press, 2008.

Prilog

Popis međunarodnih online registara poduzeća

Zemlja	URL
Andora	www.omp.a.ad/angles/comerc/cerca.htm
Anguilla	www.anguillafsc.com/company_search.html
Aruba	www.arubachamber.com/registry/registry_search.afp
Australija	www.search.asic.gov.au/gns001.html
Austrija	www.firmenbuchgrundbuch.at
Bahami	24.244.159.69:8081/netdata/db2www.pgm/c_public.ndm/start
Bahrain	http://www.big.bh/einvestor.Web/Web.Ul.Pages/Inquiry/Inquiry.aspx?inq=1
Belgija	www.eurodb.be
Bermuda	www.roc.gov.bm/roc/rocweb.nsf/roc?OpenFrameSet
Brazil	www.facil.dhrc.gov.br/Servicos/busca_nome.htm
Cipar	www.drcor.mcit.gov.cy/portal/page/portal/Eforos/dttSearch_en
Crna Gora	http://www.crips.cg.yu/home.php?akcija=registar
Češka	portal.justice.cz/uvod/JusticeEN.aspx
Danska	http://cvr.dk/Site/Forms/CMS/DisplayPage.aspx?pageid=0
Estonija	https://ar.eer.ee/index.py?lang=eng&sess=5022025260891802518046868636798313795672958397518641437120654066
Filipini	http://www.sec.gov.ph/
Finska	http://www.yji.fi/english/yrityshaku.aspx?path=1704,1736;2052&kieilikoodi=3
Francuska	http://www.euridille.inpi.fr/weur3/init.ow?WRNCSRV2=1909430627127948
Grčka	http://jobs.acci.gr/bs/eng/search.asp
Hong Kong	http://www.icris.cr.gov.hk/csc/
Irska	http://www.cro.ie/search/
Italija	http://www.infocamere.it/
Jordan	http://www.ccd.gov.jo:7777/ccd_gov_jo_2/CompanyInquiry/companyByNameAction_reset.do
Južna afrika	http://www.cipro.co.za/products_services/search.asp

Kina	http://english.mofcom.gov.cn/
Latvija	http://www.lursoft.lv/?a=83&v=en
Lihtenštajh	http://www.oera.li/hrweb/gerfirmensuche.htm
Litva	http://www.registrucentras.lt/jar_p_en/
Luksemburg	https://www.rcsl.lu/mjrcs/extractConsultDocuments.do?removeList=true&removeDetail=true&isFromIndex=true&time=1232349477994
Mađarska	http://www.cegtalato.hu/
Malta	http://www.misa.com.mt/MFSAWebServices/
Nigerija	http://www.cac.gov.ng/
Nizozemska	https://server.db.kvk.nl/wwwsrvu/html/zoek.htm
Norveška	http://www.breg.no/
Novi Zeland	http://www.companies.govt.nz/cms/banner_template/CNAME
Njemačka	https://www.handelsregister.de/rp_web/mask.do?Typ=n
Poljska	http://opp.ms.gov.pl/
Portugal	http://www.guiaenet.pt/
Rumunjska	http://recom.onrc.ro/
SAD	http://www.sec.gov/edgar/searchedgar/companysearch.html
Singapur	https://www.psi.gov.sg/NASApp/tmf/TMFServlet?app=MYBIZFILE-DIR-ENTITY&version=&S=b53c29cc7b90fffff8d03f40984b9cba&D=&AIN=INEX&searchText=&searchBy=name
Sjeverna Irska	https://www.secure.detini.gov.uk/crmi/CompanyDetails.aspx?CompanyID=7134e8a8-d2c5-492e-9e77-42bb6dc168e5
Slovačka	http://www.onrs.sk/search_subjekt.asp?lan=en
Slovenija	http://www.gzs.si/register_eng/
Srbija	http://www.apr.sr.gov.yu/RepsisPublicSite/Search/GeneralEnterpriseSearch.aspx?lngrnd=1891932580
Španjolska	https://www.registradores.org/registroVirtual/init.do
Švedska	https://snr4.bolagsverket.se/snrgate/startIn.do?new=true
Švicarska	http://www.zefix.ch/zfx-cgi/hrform.cgi/hrPage?alle_eintr=on&pers_sort=original&pers_num=0&language=4&col_width=366&amt=007
Tajland	http://knowledgebase.dbd.go.th/dbd/BRA/searchForBR.aspx
Velika Britanija	http://lwck2.companiesshouse.gov.uk/a501c6631647c1399cbd2823148b1e8c/wcframe?name=accessCompanyInfo

